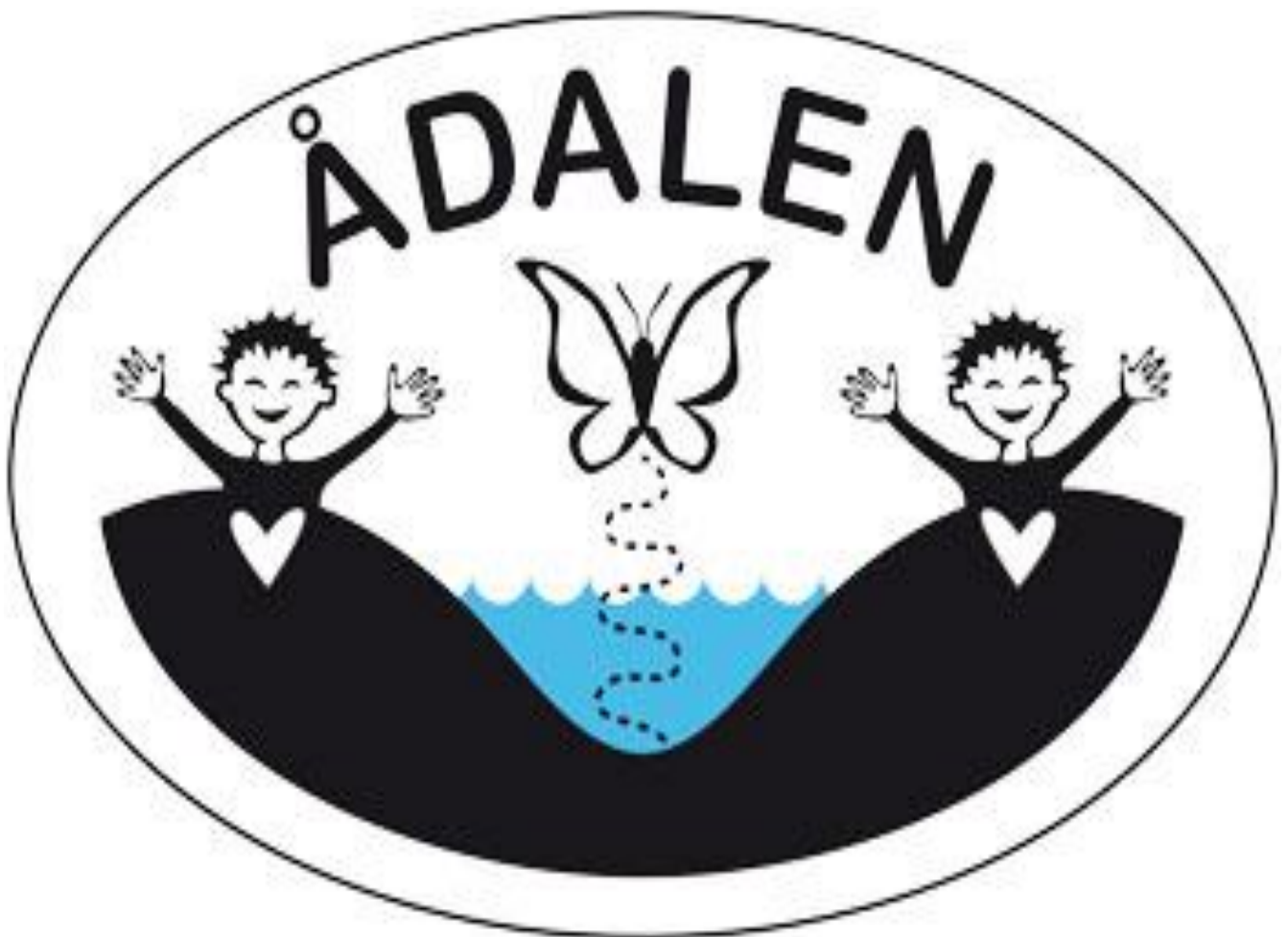

Pædagogisk læreplan for Børnehuset Ådalen 2020

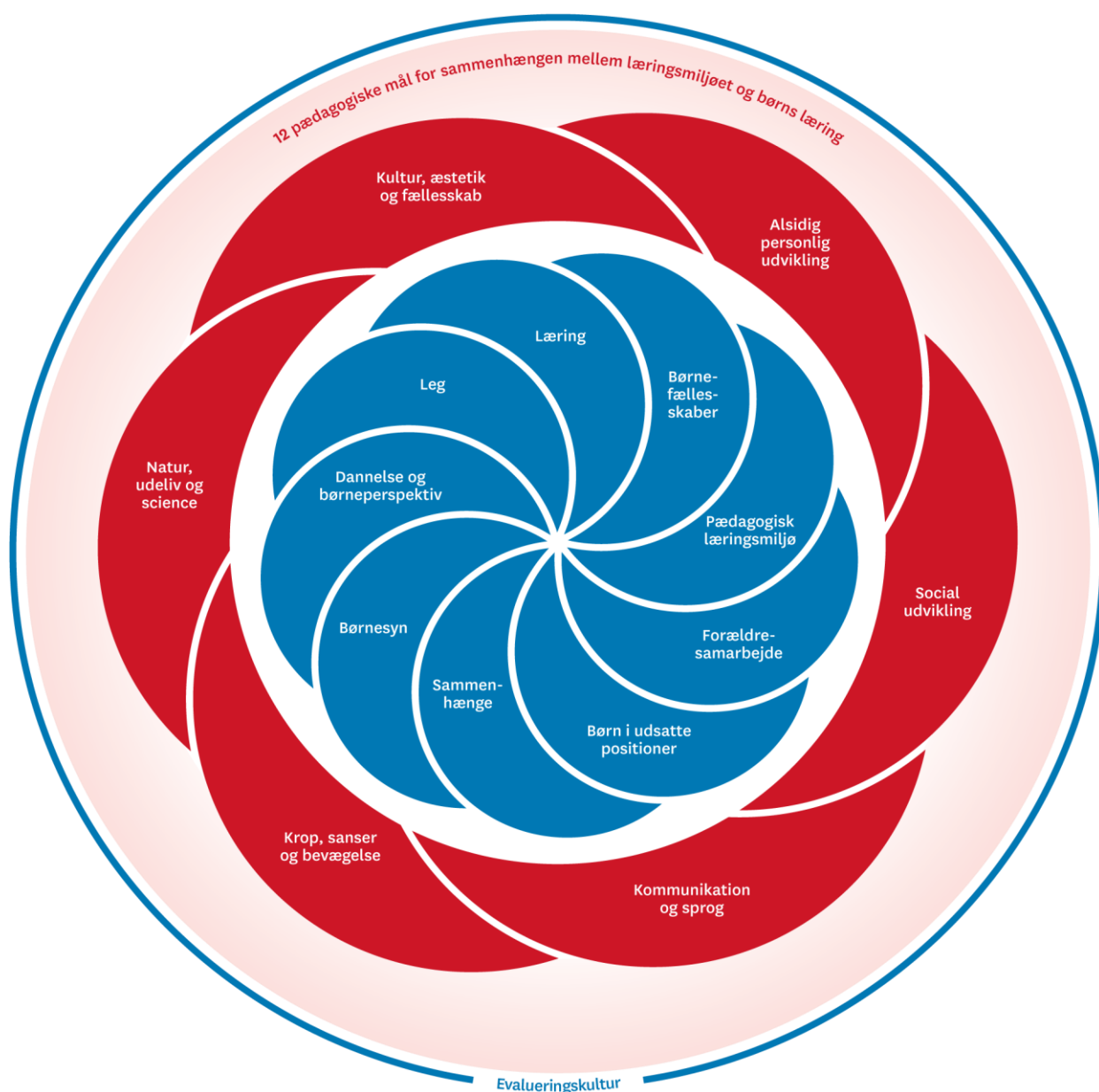
Den pædagogiske læreplan udgør rammen og den fælles retning for vores pædagogiske arbejde med børnenes trivsel, læring, udvikling og dannelse. Læreplanen er et levende dokument, som kort beskriver vores pædagogiske overvejelser og refleksioner med eksempler, der er retningsgivende for det daglige pædagogiske arbejde.

Indholdsfortegnelse

Pædagogisk læreplan.....	1
Ramme for udarbejdelse af den pædagogiske læreplan.....	3
Hvem er vi? Børnehuset Ådalen har fokus på følgende Målsætning:.....	4
Faglighed.....	6
Humør/Humor.....	7
Engagement.....	8
Proaktiv og målrettet.....	9
Teamspirit.....	10
Værdier i det pædagogiske arbejde.....	11
Børnesyn, Dannelse og børneperspektiv.....	12
Leg og læring.....	13
Pædagogstøttet leg.....	14
Børnefællesskaber.....	15
Pædagogisk læringsmiljø.....	16
Fælles temaer.....	17
Årshjul.....	18
De seks læreplanstemaer.....	19
Børne og læringsmiljø.....	31
Samarbejde med forældre.....	34
Børn i udsatte positioner.....	35
Sammenhæng med GLO/Børnehaveklassen.....	36
Eksempel på skoleprogram.....	39
Status på Ådalens evalueringskultur.....	40

Ramme for udarbejdelse af den pædagogiske læreplan

Den pædagogiske læreplan udarbejdes med udgangspunkt i det fælles pædagogiske grundlag samt de seks læreplanstemaer og de tilhørende pædagogiske mål for sammenhængen mellem det pædagogiske læringsmiljø og børns læring

Hvem er vi?

Børnehuset Ådalen består af 2 børnehave afdelinger. Afdeling Toftebo har adresse i Almind, og Afdeling Valhalla har adresse i Viuf.

De to afdelinger har været selvstændige børnehaver frem til 2016, hvor de derefter er blevet fælles, og fik navnet "Børnehuset Ådalen"

I dag fungerer Børnehuset Ådalen som en institution, med en ledelse og en forældre bestyrelse.

Begge afdelinger ligger i skønne natur omgivelser i små landsbyer, hvor vi bruger naturen og nær miljøet som en naturlig del af hverdagen.

Børnehuset Ådalen har fokus på følgende:

- Vi har en tydelig profil
- Vi har en fælles vision /pædagogik
- Vi har fået en fælles paraply (markedsparasol) over Ådalens mål/vision og alle kender den. (forældre, medarbejdere, lokalsamfundet)
- Vi har udarbejdet et fælles årshjul
- Vi har fundet tryghed i rytmen (årsrytme, p-møder, placering af medarbejderne, placering af ledelsen)
- Vores dokumentation og kommunikation er tydelig
- Forældrene nævner børnehuset som en enhed
- Forældrene føler at de får det bedste fra begge verdner – uanset hvor deres barn går
- Vi har en fælles Ådals fest (for forældre og børn)
- Vi har leg og læring og trivsel i fokus
- Når forældrene melder barnet ind i Ådalen tager vi udgangspunkt i barnet og familiens behov, for hvilken afdeling barnet skal være tilknyttet.
- Vores kompetencer er hele tiden i spil, og der er en fordeling af ansvar, kompetencer og arbejdsopgaver imellem personale.

Målsætning:

Det konkrete mål i Børnehuset Ådalen er at sikre der bliver arbejdet med fokus på læreplanstemaerne, samt sikre et værdiskabende og udviklende samarbejde på tværs af institutionerne til gavn for personalets faglige udvikling og børnenes læring, udvikling og trivsel – herunder barnets alsidige personlige udvikling og sociale kompetencer.

Børnehuset Ådalen danner rammen om et godt børneliv.

Det er en børnehave, hvor børn kan lide at være og hvor de indgår i større og mindre fællesskaber socialt og aktivitetsmæssigt.

Ådalens børn er i mesterlære; de skal have indfanget deres liv og ståsted.

Hos os er leg og læring to uadskillelige størrelser. Legen er barnets måde at tilegne sig verden på – og derfor fylder legen i dagligdagen.

Dagligdagen tilrettelægges ud fra en vekselvirkning mellem børnenes egne ideer det de voksne har på hjerte og de faglige mål vi har. De voksne bringer deres "hertesager" med ind, som garanteret for forskellige indgangsvinkler og ægte engagement.

Omverdenen spiller sammen med Ådals-livet. Verdenen gøres begribelig og håndterbar. Vi giver børn svar på spørgsmål og fodrer dem med nogle nye. Husene må gerne være fyldt med magi og forunderlighed men også være en oase af stabilitet, genkendelighed, et fundament hvorfra verdenen udenfor kan erobres.

Vi bruger naturen og vores traditioner til at komme tilbage til rødderne og det stille liv – samtidig med at vi levende følger med i de betingelser vores børn er en del af og inddrager aspekter herfra i Toftebo og Valhalla livet.

- Målet er at få glade og motiverede børn, som både kan give og tage af fællesskabet. Barnet skal kunne være midtpunkt, men også kunne lade andre være det.
- Grupperne skal være grobund for, at børnene senere får mulighed for at begå sig i andre fællesskaber og sociale sammenhænge.
- Børnene skal udvikle selvstændighed og blive sociale. De skal have opfattelsen af at være noget specielt og befinde sig godt i gruppen. De skal have succesoplevelser både i gruppesammenhænge, men også som enkeltpersoner.
- De voksne i grupperne skal være nærværende og opmærksomme. Barnets selvværd vokser når det bliver lagt mærke til af voksne. Vi skal give børnene udfordringer og lade dem overskride grænser.
- De voksne i grupperne skal arbejde med noget de brænder for. Herved får vi glade og motiverede voksne. De voksne skal have øje for det enkelte barn, og samtidig sørge for gruppen bliver en helhed, så børn og voksne får et godt fællesskab

Værdi/leveregel: faglighed

Betyder at ...

- Være professionel
- Have fagkundskaber
- Anvende pædagogiske teorier i praksis
- Kunne begrunde sine valg
- Være opdateret på ny viden
- Være ansvarlig for eget arbejde
- Kunne adskille privat fra professionelt
- Være faglig på flere planer (i forhold til børn, forældre, kolleger mv.)
- Hvile i egen faglig indsigt og erfaring og samtidig være bevidst om og anerkende at der er flere modeller af verdenen
- Faglighed er ikke kun uddannelse og kurser, men også erfaring og indsigt

Er vigtig fordi ...

- Det hjælper os med at blive set som professionelle med værdighed – sælge os selv ud ad til og tiltrække "kunder i butikken"
- Det styrker egen motivation og giver faglig stolthed
- Det højner kvaliteten af vores arbejde
- Børnene har krav på at få de rette udviklingsbetingelser – vi skal ikke bare passe børn
- De studerende er meget dygtige og det skal vi kunne matche
- Det er en forudsætning for at kunne dokumentere og evaluere egen praksis

Ønsket adfærd

- Valg træffes ud fra en faglig begrundelse
- Kan fortælle, hvorfor man gør som man gør
- Alle bidrager med det man ved og kan
- Dokumenterer og evaluerer egen praksis
- Reflekterer over egen praksis
- Tilegner sig ny viden og er opsøgende i forhold til at holde egen faglighed vedlige
- Er nysgerrig på og kan se værdien i andres faglighed og tilgang
- Tilrettelægger faglige dialoger på forskellige måder /nyskabende processer
- Udviser engagement og tage ansvar

Uønsket adfærd

- At være ligeglad
- At vælge den lette løsning
- Ikke at udvise engagement
- Ikke at tage ansvar
- Teoretisk viden, som ikke bliver omsat i helhjertet praksis
- Det private fylder for meget

Værdi/leveregel: Humor/humør

Betyder at ...

- At man får god energi
- At være glade sammen
- Udvide tegn på overskud
- Ser udfordringer med en humoristisk tankegang
- At man har en forståelse for hinanden – handler om at kender hinanden og har tillid
- Humor viser at man åbner sig op – en måde at anerkende hinanden på

Er vigtig fordi ...

- Giver et godt fællesskab
- Giver trivsel
- Booster engagementet i det daglige arbejde
- Giver god stemning
- Det smitter og breder sig som ringe både til børn og forældre
- Giver en afslappethed – kan bløde op ved pres
- Er lettere at arbejde med børnene, hvis man tager det med godt humør /humor

Ønsket adfærd

- En passende jargon
- At man er i stand til at grine af sig selv
- Lidt klovneri
- Gøre noget skævt og som bryder noget anspændt /fastlåst
- Godmodig drilleri
- Ved hvornår man skal lave grin og hvornår ikke
- Glæden ved at komme på arbejde
- Bruger humor med omhu
- Hvis man ikke har humor /humør kan det være et tegn på manglende overskud – kræver at man kender hinanden godt

Uønsket adfærd

- Sarkasme
- Manglende situationsfornemmelse
- På børnenes bekostning
- Mobning
- Hvis man ikke har humor /humør kan det være et tegn på manglende overskud – kræver at man kender hinanden godt
- Lalleglad /useriøs
- Bruger humor til at få ting sagt indirekte - f.eks. et vigtigt budskab

Værdi/leveregel: Engagement hos medarbejdere og ledelse

Betyder ...

- At man tager sit arbejde alvorligt
- At man brænder for det man gør
- At være velforberedt til div. møder
- At være loyal over for institutionen
- At udstråle energi – det smitter
- Hvis noget bliver besluttet – selv om man ikke selv ville have valgt det – så engagerer man sig alligevel og få det til at fungere
- Alle arbejder mod samme faglige mål

Er vigtig fordi ...

- Det får tingene til at glide
- Det smitter
- Det skaber glade børn – de kan mærke om man er engageret eller ej
- Det er vigtigt for børns udvikling, trivsel og læring
- Det højner kvalitet og faglighed
- Flere løfter opgaven sammen – det giver mere plads til den enkeltes engagement
- Det giver arbejdsglæde
- Vi kan nå længere med engagement
- Hvor der er glæde er der vilje, vej og håb
- Man gør det sammen – det smitter

Ønsket adfærd

- Der bliver taget initiativ
- Giver det en ekstra skalle
- Tager sin pædagogmaske på og lade den private maske ligge
- Proaktive
- At være positiv og imødekommende
- Udviser arbejdsglæde og glæde ved det man laver
- Kommer med en problemstilling, som bliver taget alvorligt og engagerer sig i det.
- Sparre med hinanden
- At kunne se ud over sig selv og det man selv er i gang med – at engagerer sig i helheden
- Ikke behov for at pege fingre af andre
- At engagerer sig i hinandens ve og vel – at vise omsorg
- Opmærksomhed på hinandens "tilstand"

Uønsket adfærd

- Ligegyldighed
- Snakke meget privat uden for pauserne – finde en passende balance
- Fingerpegene /regelrytter
- Sladder
- Uforberedt til møder

Værdi/leveregel: Proaktiv og målrettet

Betyder at ...	<ul style="list-style-type: none"> • Fremtidsorienteret og opsøgende • Være på forkant og få tingene gjort • Vide hvilket mål man arbejder hen i mod • Omhyggeligt • Der er overensstemmelse mellem det man siger og gør • Laver handleplaner på børnene • Have en bevidsthed om sit arbejde og handle der efter • At være i gang af egen drift. Et indre lys der brænder, som gør at man handler • Der balanceres mellem realitet og ambitioner • Være bevidst om hvad man sender ud
Er vigtig fordi ...	<ul style="list-style-type: none"> • Det er vigtigt at være målrettet for at nå det vi vil. Skal arbejde for at lykkes • Vi har et stort ansvar for det der skal udvikles – skal ikke være tilfældigt det vi gør • Skal gøre de små klar til at blive store og de store klar til skolen • Vi har ansvar at gøre det bedste vi kan • Der opstår kaos, hvis ikke vi har styring
Ønsket adfærd	<ul style="list-style-type: none"> • Mål for dagen er både at sørge for deres umiddelbare behov og på længere sigt • At være struktureret og tænke længere frem – planlægning og tænkt frem ad • Skal have åbenhed og forståelse for helheder, og kunne modtaget konstruktiv kritik • Tilpasse mål og planer til det som kan lade sig gøre den enkelte dag – omstillingsparathed • Tage styring – være kaptajn • At kunne være nærværende og i nuet – se det som kvalitetstid for både børn og voksne. Ikke hele tiden være på vej • Kunne gå til hinanden og spørge til hinanden, hvis man fornemmer at det trykke
Uønsket adfærd	<ul style="list-style-type: none"> • Lasse fair • Ingen mål og handling • Folk som sidder og snakker privat • Manglende fokus, mål og struktur • Har fokus på det vi ikke kan • Skyklapper og ikke tænke i fællesskabet • gør sig selv fortravlet • Får ikke lukket en opgave • Ikke ro på og være i nuet

Værdi/leveregel: Team Spirit

Betyder at ...

- Sammen kan vi alt
- Vi har fælles værdier og trækker i samme retning – at vi vil den samme institution
- Være loyal over for fælles beslutninger og kolleger
- At kunne stole på hinanden
- At hjælpe hinanden
- At respektere hinandens ligheder og forskelligheder
- At være "selvopdragende" – at kunne arbejde med sig selv og sin egen modstand.
- At tage det svære sammen og gøre det sammen
- Alle har en plads på holdet – selv om den kan være forskellig
- At udvise tillid og accept

Er vigtig fordi ...

- Vi når længere og mere, når vi løfter sammen
- Det giver et godt flow og energi
- Det styrker kvaliteten i arbejdet
- Vi kan tage de fede ture sammen
- Det giver mulighed for at bruge hinandens forskellige ressourcer og fagligheder

Ønsket adfærd

- Regulere sig selv ind i forhold til den fælles kurs
- At vi kan stole på hinanden
- At vi siger "ja... og" frem for "nej ... men"
- At vi viser følgeskab overfor andres beslutninger og kan bide i det sure æble
- Følge den fælles beslutning
- Give plads til autonomi inden for rammen – frihed under ansvar
- Se helheden og udvise overskud
- Villighed til at "ofre sig", tage og give
- Gå forrest blandt ligemænd
- At have kendskab til og anerkende hinandens kompetencer
- Kende og vedkende sig sine styrker og begrænsninger

Uønsket adfærd

- For mange kokke
- Egenrådig og gå egne veje
- Mig-kultur
- Manglende fornemmelse for, hvor det brænder på
- Ikke villig til at slippe sit eget for det fælles bedste
- Silotænkning

Værdier for det pædagogiske arbejde

Den anerkendende tilgang

Den anerkendende tilgang er en grundlæggende fælles tilgang der kommer til udtryk i det pædagogiske arbejde med børns trivsel, læring, udvikling og dannelse i Børnehuset Ådalen.

Den anerkendende grundholdning er karakteriseret af respekt og ligeværd, og kommer til udtryk i menneskets væremåde i relation til andre. En relation kan ikke blive anerkendende, hvis den ene ser sig selv som mere værd end den anden. Anderkendelse kan dermed ikke kaldes en metode, eller et værktøj, som benyttes når der er belejligt, men derimod et ideal som man kan stræbe efter (Berit Bae)

Værdien anderkendelse kommer til udtryk i vores hverdag ved:

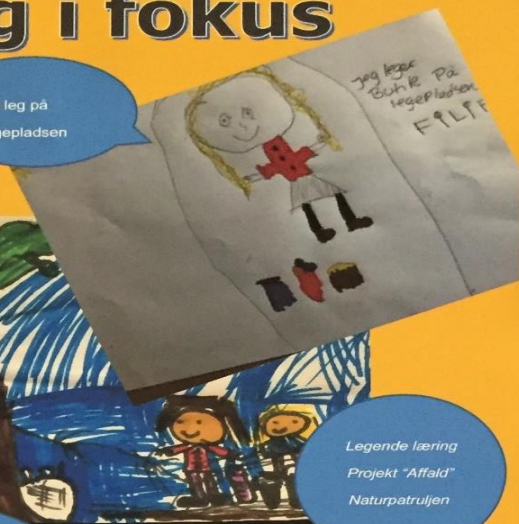
- At vi er lydhøre og åbne over for børnene og deres familier. Det betyder at, vi er opmærksomme på metakommunikative signaler som kropssprog, og er åbne overfor at høre ting, som ikke bare passer vores egne forestillinger og behov.
- At vi er bekræftende over for børnene, og herved giver børnene en fornemmelse af, at de har ret til deres egen opfattelse, tanker og følelser.
- At vi er nærværende. Alle børn og forældre skal "ses", når de træder ind ad døren i vores institutioner, for eksempel med et "godmorgen".
- At vi er nysgerrige på børnenes initiativer og følger deres spor.
- At vi har en undersøgende og nysgerrig tilgang til både, børns, kollegers og forældres praksis.
- At vi er i stand til selvrefleksion. At selvreflektere er vigtig, da det hjælper os med at skelne mellem, hvad der sker i os selv og, hvad der sker i andre. Måden vi kan benytte det på, er ved at øve afgrænset hed. Altså være opmærksomme på, at vi ikke tildeler andre vores egne oplevelser og opfattelser.

Hokus pokus leg i fokus

Fri leg på legepladsen

Legende læring
Projekt "Affald"
Naturpatruljen

Silas og Frederikke:
"Hvor skal
soveværelset være?"

Pædagogstøttet leg:

Hvad gør vi i Børnehuset Ådalen for at understøtte børns leg?

Der skal til stadighed komme nye input og "brændstof" til legen via fortællinger, ture ud af huset og inddragelse af omverdenen i vores dagligdag.

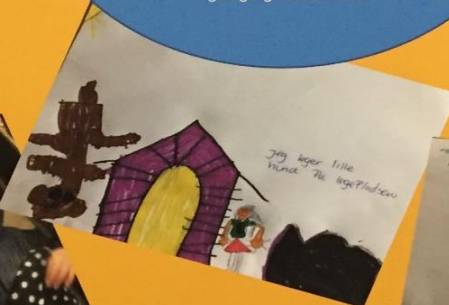
Der er fokus på brugen af institutionens legetøj som skal være spændende og være tilgængeligt for børnene.

Fri leg/lærende leg

I legen genskaber og omskaber børnene de kulturelle indtryk og hverdags livets indtryk til egne udtryk

Hvorfor er leg vigtigt?

I legen bringes elementer fra omverdenen og fra barnets indre liv i spil og bibringer barnet en øget forståelse for sammenhænge og dets egen rolle i disse.

Leg og læring

” Leg er rummet, hvor virkelighedens verden testes ”

I Børnehuset Ådalen ser vi leg og læring som uadskillelige. Der er ingen læring mere effektiv end den, der bliver leget ind. Legen er barnets dominerende aktivitet. Det er måden barnet med krop og psyke tilegner sig både den nære og den ydre verden på. I legen bringes elementer fra omverdenen og fra barnets indre liv i spil og bibringer barnet en øget forståelse for sammenhænge og det egen rolle i disse (Vygotsky, Piaget). Derfor er legens væsen vores stærkeste kort – også i læringsøjemed.

Leg er en total situation, der kan være altopslugende eller sporadisk med hoppen ud og ind af fantasi og virkelighed og, hvor de 6 læreplanstemaer sammen med andre vigtige parametre som fantasi og nysgerrighed automatisk er i spil.

Der skelnes mellem forskellige legerum:

Den frie leg:

- Legen er indre motiveret
- Legen udfoldes på barnets præmisser
- Børnenes leg er deres egen, hvor legen er fri for voksne (legen er dog påvirket af kulturen, institutionens legetraditioner og fysiske rammer)
- De voksne indgår kun i mindre omfang, støtter de observerende børn.
- Åbent begreb der rummer alle former af leg.
- Gives rum for selvbestemmelse
- Rollelege, regellege, konstruktionslege og spil

Denne børneinitierede leg giver pædagogen mulighed for at observere; både i forhold til det enkelte barn og i forhold til den samlede gruppe. Disse observationer er værdifulde, idet observationsindsigten giver pædagogerne mulighed for at identificere eventuelle fremtidige indsatsområder, ligesom indsigten kan skabe afsæt for den pædagogiske planlægning af vokseninitierede lege og aktiviteter.

Pædagogstøttet leg:

Lærerig leg:

- børnenes egen leg den centrale
- børnene skaber legeforløbet
- pædagogen indgår i samspil
- lydhøre over for børnenes ideer
- styrke den uformelle læring
- inspirere børnene i "købmandsbutik" legen

Legende læring:

- fagligt indhold – læring
- aktiviteter får en legende karakter
- tilegne sig nye færdigheder
- tilegne sig geometriske forme gennem en skattejagt
- pædagogen og barnet/børnene skaber forløb sammen

Anerkendelse af det enkelte barns deltagelsesformer og fremhævelse af barnets ressourcer er her et vigtigt redskab; både for at understøtte barnets aktive deltagelse og for at fremme barnets følelse af at have værdi, hvor dette samtidig er fremmede for børnenes indbyrdes relationer og anerkendelse af hinanden. Selvom der er tale om fagligt sammensatte legegrupper/sporgrupper, er pædagogerne opmærksomme på at give det enkelte barn plads til udfoldelse for herved at understøtte barnets tro på egen mestring og formåen.

Legegrupper der er aldersopdelt (sporgrupper) er til forskel fra fri leg med til at strukturere den sociale leg, idet legegruppen er planlagt professionelt af det pædagogiske personale med ganske specifikke intentioner og mål for det enkelte barn og gruppen; eksempelvis

grundlæggende sociale spilleregler og turtagning. Samtidig skaber disse grupper grobund for, at de børn, som eksempelvis har svært ved på egen hånd, at blive aktiv deltagende i fællesskabet, på sigt lærer at tage initiativ til at etablere legerelationer.

I børnehuset Ådalen bestræber vi os på at finde en balance mellem den frie leg og den pædagogstøttet leg. Det enkelte barns trivsel vægtes højt, da trivsel er forudsætningen for barnets udvikling og læring. Tilpasset mængde af udfordringer og tryghed støtter forudsætningen for, at barnet oplever at komme i FLOW (Csikzentmihalyi)

Børnefællesskaber:

At kunne tilegne sig læring i fællesskaber er en nødvendig forudsætning for børnenes fremtidige læring i livet. De skal være deltagere i de vigtige demokratiske og læringsfulde processer et børnehaveliv består af.

Vi lærer ved aktivt at deltage i meningsfulde

aktiviteter, som den vi er – sammen med andre (Etienne Wenger – praksisfællesskabet/ mesterlæreprincipet)

Børnene i Børnehuset Ådalen indgår dagligt i mange forskelligartede fællesskaber. De store, hvor vi alle deltager; stuefællesskabet, på tværs af institutionerne Toftebo og Valhalla (sporgupper), fællesskabet omkring de igangsatte aktiviteter, interessefællesskaber mellem børn og 1 voksen og ikke mindst de fællesskaber børnene selv søger, skaber og finder værdi i.

De voksnes opgave i Ådalen er at:

- Have øje for at alle børn reelt er inkluderet i fællesskaber, der beforder og udfordrer.
- Bibringe alle børn (uanset alder, køn og kunnen og social baggrund) de optimale muligheder for at deltage med alt det de kan – og gerne lidt mere.
- Skabe et miljø, hvor det er legitimt at yde efter evne, og hvor børn er deltagere i differentierede fællesskaber. Det betyder, at vi i den pædagogiske praksis tager udgangspunkt i børnenes forskellige forudsætninger, potentialer, behov og interesser med henblik på for det første at udnytte disse forskelligheder til at opnå individuelle og fælles mål, og for det andet at skabe meningsfulde læringsrum. (de store guider de små)
- At støtte op om de fællesskaber børn selv skaber, søger og finder værdi i. (det er legalt at lege sammen på tværs af stuerne, samt spise madpakker/frugt på tværs af stuerne. De voksne giver privilegier til enkelte børn på skift)

Pædagogisk læringsmiljø

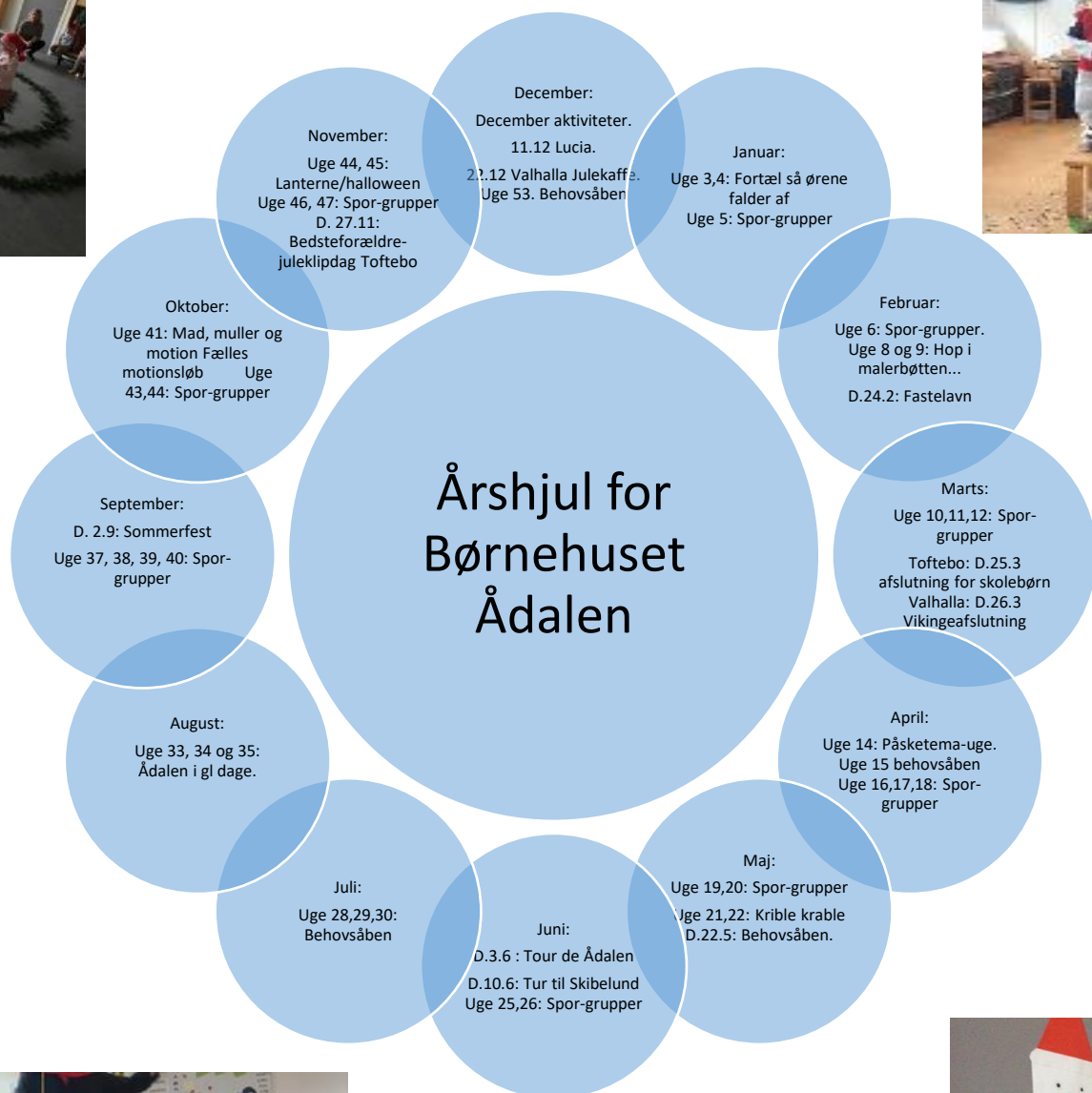
- Vi arbejder i Ådalen med faste temaer, der tager udgangspunkt i den styrkede læreplan.
- Vi arbejder i sporgrupper på tværs af de to afdelinger. Arbejdet i sporgrupperne tager udgangspunkt i den styrkede læreplan.
- I hvert spor er der udarbejdet et komisorium og en teamcharter. Teamcharter er et levende dukoment, som beskriver opgaven. Den evalueres og justeres løbende i forhold til børnesammensætningen, og børnenes alder og udviklingstrin.
- Der er udarbejdet et årshjul for ovennævnte og disse læringsmiljøer evalueres og dokumenteres ved overgang til et nyt tema og sporgruppe. Årshjulet er synligt for forældrene.

Øversigt over Fælles temaer Børnehuset Ådalen

Arrangement Fælles...	Læreplanstema Det primære...
Uge 3,4: Fortæl så ørene falder af	Kommunikation og sprog. Social/Alsidig personlig udvikling.
Uge 8,9: Hop i malerbøtten... D.24.2: Fastelavnfest	Kultur, æstetik og fællesskaber. Sociale/Alsidig personlig udvikling.
Onsdag 25.3: Toftebo afslutning for skolebørn og kaffe til deres forældre kl.14.30-16. Torsdag 26.3: Valhalla Viking-afslutning kl.16.45-19. (Bente og Ulla)	Kultur, æstetik og fællesskaber. Sociale/Alsidig personlig udvikling
Uge 14: Påsketema-uge Uge 15: behovsåben.	Krop, sanser og bevægelse. Social/Alsidig personlig udvikling.
Uge 20,21: Krible krable. Legepladsdag VH. 6.5. 16-19. Legepladsdag Tofte 14.5. 16-19 D.15.5: Bedsteforældredag i Valhalla. D.29.5: Tour de Ådalen.	Natur, æstetik og fællesskaber Krop, sanser og bevægelse. Sociale/Alsidig personlige udvikling.
Onsdag d 10.6: Tur til Skibelund 8.30-15.30	Natur, ude liv og science. Sociale/Alsidig personlig udvikling.
Ferieprogram	
Uge 33, 34, 35: Ådalen i gl dage	Kultur, æstetik og fællesskaber. Natur, ude liv og science Sociale/Alsidig personlig udvikling
D.2.9: Sommerfest for alle i Valhalla. Børnelinealen Priktest.	Kultur, æstetik og fællesskaber. Natur, ude liv og science. Sociale/Alsidig personlig udvikling.
Uge 41: Mad, muller og motion Fælles motionsløb. SPU. Test. Forældremøder. Skolebørn.	Krop, sanser og bevægelse. Sociale/Alsidig personlig udvikling.
Uge 44,45: Lanterne/Halloween D.27.11: bedsteforældre-juleklip Toftebo.	Kultur, æstetik og fællesskab Kommunikation og sprog. Sociale/Alsidig personlig udvikling.
December aktiviteter. D.11.12: Lucia D. 22.12: Julekaffe Valhalla	Kommunikation og sprog. Kultur, æstetik og fællesskab. Sociale/Alsidig personlig udvikling

De seks læreplanstemaer:

- Alsidig personlig udvikling
- Social udvikling.
- Kultur, æstetik og fællesskab.
- Kommunikation og sprog.
- Krop sanser og bevægelse.
- Natur, Udeliv og science.

Alsidig personlig udvikling

Børnene udvikler deres alsidig personlig udvikling gennem alle aktiviteter og læringsmiljøer i løbet af dagen. De voksne hjælper barnet til at deltage i aktiviteterne, blive hørt, få hjælp, støtte til at være sig selv, give udtryk for, hvad de tænker og føler og få tid og ro til at fordybe sig. Det pædagogiske læringsmiljø skal understøtte, at alle børn erfarer sig selv og hinanden, får tillid til egne potentialer og udvikler engagement, livsduelighed, gåpåmod og kompetencer til deltagelse.

Alle børn skal lære at:

- Kende eget selvværd samt anvende egen selv- og medbestemmelse på en konstruktiv måde
- Anvende egen nysgerrighed, interesser og gåpåmod.
- Kende og udtrykke egne grænser samt at kunne sætte grænser over for andre.
- Lege og kunne fordybe sig i leg samt udtrykke sig via leg.
- Indgå i en daglig og positiv kontakt til hinanden og de voksne

Social udvikling

Gennem sociale fællesskaber udvikles relationer, de sociale handlemuligheder, empati og deltagelsesformer. Børnene skal trives, opleve at høre til og opleve forskellighed som en ressource.

Alle børn skal lære at:

- Være tolerante og i stand til at skabe konstruktiv kontakt til hinanden og de voksne.
- Agere anerkendende i sociale (børne)fællesskaber.
- Invitere til og øve sig i at være en god ven, herunder forstå betydningen af en tæt relation.
- Vise empati, vente på tur, indgå i sociale relationer, bidrage til legen.
- Håndtere indflydelse, herunder at kunne samarbejde med og give plads til andre.

Kultur, æstetik og fællesskab.

Kultur aktivere børns sanser og følelser. De skal møde læringsmiljøer, hvor de kan få mulighed for at udtrykke sig på forskellige måder, møde nye sider af sig selv, forstå deres omverden, møde egne og andres kulturelle baggrunde, normer, traditioner og værdier. Vi er medvirkende til at give dem kulturelle oplevelser, både som tilskuere og aktive deltagere, hvor vi stimulerer deres engagement, fantasi, kreativitet og nysgerrighed.

Alle børn skal lære at:

- Udvikle egen personlige kreativitet, fantasi og nysgerrighed gennem skabende aktivitet.
- Eksperimentere med forskellige materialer og redskaber i æstetiske processer.
- Anvende kulturtekniske redskaber (i en pædagogiske kontekst), herunder opnå digital dannelse
- Kende egen baggrund og kultur samt få kendskab til andres baggrunde og kulturer, herunder introduceres til lokalmiljøets kulturelle indhold og muligheder.
- Egen dannelse kan udvikles gennem inspiration fra fx billedkunst, arkitektur og litteratur.

Vi understøtter vores pædagogiske praksis, så børnene gør sig erfaringer med kultur, æstetik og fællesskab ved:

- Læring om æstetiske læreprocesser- design og innovation-kulturelle udtryksformer

- Vi giver børnene rammer og forudsætninger til at udvikle kreativitet, opfindsomhed, nyskabelse og derved opnår de kompetencer som bruges fremadrettet.
- Følger årets gang og traditioner- se årshjulet.

Vi inddrager barnets perspektiv i arbejdet med Kultur, æstetik og fællesskab ved at:

- Følge barnet spor.
- At barnet tør tænke ud af boksen- fantasien får frit spil
- Vigtig at vi skaber en ramme for barnet, hvor det med fantasi, sanser og indtryk kan skabe sit eget udtryk
- *Barnets indtryk kommer til udtryk*
- Skabe rammen for aktivitet med materiale og fortælling, hvor barnet langsom overtager processen, og de voksne følger barnet initiativ.

Samspil med de øvrige læreplanstemaer.

De andre læreplanstemaer er altid i spil. Der fortælles, der er bevægelse og naturen bruges og hentes ind i værkstedet.

Social udvikling

Vi understøtter vores pædagogiske praksis, så børnene gør sig erfaringer med Social udvikling i forhold til kultur, æstetik og fællesskab på følgende måde:

Børnene skal lære at anderkende hinanden, i deres måde at udtrykke sig på.

Give børnene forståelse for at dele og vente på tur.

Børnene lære et fælles ansvarlighed for værkstedet.

Vi inddrager barnets perspektiv i arbejdet med Social udvikling i forhold til kultur, æstetik og fællesskab på følgende måde:

Vi tager udgangspunkt i det enkle barn, og møder barnet hvor det er. Ex barnet kan til en start være iagttagende på sidelinjen.

Vi tilpasser aktiviteten efter alder og udviklingstrin og lytter til barnet evt. ønsker ind i aktiviteten.

Alsidig personlig udvikling

Vores pædagogiske læringsmiljø understøtter de to pædagogiske mål for temaet alsidige personlige udvikling ved at:

Vi skaber rammen til børnenes fantasi, leg og fordybelse.
De voksne anderkender barnet i hele processen, - Processen og ikke kun produktet.
Barnet indgår i kollektive processer, hvor de kan blive inspireret og lære af hinanden.

Kommunikation og sprog

Børnenes kommunikation og sprog udvikles i de nære relationer med forældre, andre børn og det pædagogiske personale. Læringsmiljøet skal understøtte børns kommunikative og sproglige udvikling og interaktion med det pædagogiske personale.

Alle børn skal lære at:

- Sætte ord på egne følelser, handlinger og hensigter.
- Kommunikerer varieret ud fra det givne alders- og udviklingsniveau.
- Forstå beskeder, der gives både individuelt og kollektivt.
- Få et udvidet ordforråd.
- Kommunikere på en hensigtsmæssig, anerkendende og dialogbaseret måde.

Vi understøtter vores pædagogiske praksis så børnene gør sig erfaringer med Kommunikation og sprog på følgende måde:

Sprog og kommunikation er forudsætningen for, at udtrykke sig og kommunikere med andre. Sprog og kommunikation er central for at danne relationer, indgå i fællesskaber og vedligeholde venskaber. Barnets evne til at bruge nuancerne i sproget og kommunikationen støtter og fremmer både barnets selvforståelse og barnets forståelse af omverdenen. Således er sproget og kommunikationen også forudsætning for, at barnet er i stand til at give udtryk for egne behov samt finde frugtbare løsninger i relation til problemer og konflikter.

- Igennem daglig samling (Vi læser bøger, synger sange, sanglege med bevægelse, fortæller om dagens gang, rim og remser) Dette for at styrke gruppens og det enkelte barns sproglige opmærksomhed og sproglige udvikling.

Eksempelvis får det udvalgte barn til opgave, at tælle, hvor mange der er, hvem mangler der.

- Hver fredag har vi festlig fredag (fælles samling for hele børnehaven) Personalet planlægger hver uger sange der passer med årstider, højtider mv. Her igennem lære børnene at udtrykke sit sprog igennem musikken.
- Der findes mange forskellige sprog, som alle spiller en rolle i børnenes udviklingsproces (talesprog, tegnsprog, kropssprog og skriftsprog og billede sprog).
- Vi har i **Institutionen** papir, sakse, tape og lim så børnene kan udtrykke sig herigennem.
- I vores temaer (se årshjul) Her arbejder vi med fokus ord for styrke det enkelte barn og gruppens sprogestimulering.
- Vi ligger dagligt billeder ind på NEM Intra, så børnene kan fortælle ud fra billederne hvad barnet ha oplevet den pågældende dag.
- Vi har små grupper til måltiderne dette for at der kommer en bedre dialog igennem børn og pædagoger.
- Vi samarbejder med forældrene om børnenes sprog både i forhold til det enkelte barn og i forhold til børnefælleskabet. Vi inddrager vores tale-høre konsulent med i udgangspunkt i at højne kvaliteten af barnets sproglige og kommunikative udvikling.

Vi inddrager barnets perspektiv i arbejdet med Kommunikation og sprog ved at:

- Vi lytter aktivt til børnenes interesser og ønsker ved f.eks. tilrettelæggelse af aktiviteter.
- Vi gør os nysgerrige sammen med børnene. Eksempelvis hvis vi ser en særlig plante fugl mv. Så bruger vi bøger og andet IT til at finde viden omkring dette.
- Vi printer billeder ud fra oplevelser i børnehaven på plancher mv. som kan føre til dialog med børn, voksne og egne forældre.
- Vi inddrager forældrene, f.eks. ved et edderkoppe projekt, hvor vi beder børnene tage et billede af en edderkop og så fortælle omkring dette ved samling.

Kommunikation og sprog indgår i samspil med de øvrige læreplanstemaer ved at:

- Vi bruger naturen til at udvikle vores sproglige kompetencer og sanser
- Vi udvikler børnenes motoriske kunnen igennem musik og dans og sanglege. På legepladsen er gyngerne ofte benyttet til sang.
- På værkstedet udtrykker vi os æstetisk igennem maling, ler osv.

Social udvikling

Vi understøtter vores pædagogiske praksis, så børnene gør sig erfaringer med Social udvikling i forhold til kommunikation og sprog ved at:

- Vi opfordre barnet til aktivt at bruge sproget f.eks. ved samlinger i legegrupper ved madpakker spisning af madpakker, ved bleskift, ved pædagogiske aktiviteter i garderoben osv.
- Vi lære børnene at vente på tur ved eksempelvis samling
- Vi lære børnene de sociale spilleregler i forbindelse ved relations dannelse.
- Børnene udvikler et større ordforråd og bruger det til kontakt og kommunikation og problemløsning på en hensigtsmæssig måde

Vi inddrager barnets perspektiv i arbejdet med Social udvikling i forhold til kommunikation og sprog ved at:

- Vi fokusere på hvad der er en succes oplevelse og er godt for børn i sociale sammenhænge.

Alsidig personlig udvikling

Vores pædagogiske læringsmiljø understøtter de to pædagogiske mål for børnenes alsidige personlige udvikling ved at:

- Vi arbejder med at børnene skal italesætte deres handlinger, følelser og omverdenen, samt italesætte af deres egne handlinger og følelser.
- Vi arbejder med at børnene skal lære at sætte grænser, kende sine rettigheder og behov både over for det enkelte barn og omverdenen.
- Vi fremmer børnenes selvstændighed ved at børnene selv hente madpakker, hænger deres tøj på plads, pakker deres taske mv.
- Vi understøtter børnenes legefællesskaber ved at gå foran, ved siden og bagved
- Vi igennem vores tema (eventyr) lære børnene om moralen i det gode og det onde. Så børnene kan se nuancerne som de kan sætte i forhold til dem selv.

Krop, sanser og bevægelse

Kroppen skal på mange forskellige måder bruges, udfordres, eksperimenteres og mærkes. Alle børn skal opleve krops- og bevægelsesglæde, blive fortrolige med deres krops funktioner og sanser. Vores sansesystem udgør fundamentet for erfaring, viden, følelsesmæssige og sociale processer.

Alle børn skal lære at:

- Kende egen krop, udvikle en kropsbevidsthed og motiveres til at bruge kroppen.
- Udvikle balance, bevægelighed, udholdenhed i forhold til bruges af kroppen.
- Bruge sanserne (lugte, føle, smage, høre, se og mærke).
- Føle kropsglæde, mærke og efterleve kroppens behov.
- Indgå i kropslige aktiviteter med andre børn i leg og fælleskaber.

Vores pædagogiske praksis understøtter, at børnene gør sig erfaringer med krop, sanser og bevægelse

Kroppen er barnets tilgang til verdenen. Vi ved at fysisk aktivitet har en stor effekt på barnets motoriske udvikling, barnets fysiske sundhed, samt barnets kognitive udvikling. Derfor tillægger vi det stor værdi, at alle børn i deres børnehave tid oplever oprigtig bevægelsesglæde.

I gennem planlagte aktiviteter har vi stor fokus på, at læringsmiljøet understøtter så børnene får en fornemmelse for kroppens mangfoldige funktioner, både på det fysiske samt psykiske niveau. Dette foregår bl.a. ved:

- ugentlig besøg i hallen.
- Festlig fredag med sang, sanglege og bevægelse.
- Ugentlige tur dage, hvor sanserne bliver næret og kroppen udfordret i forskelligt miljø.
- Spørgrupper delt op i læreplanstemaerne.
- Tema: Mad, muller og motion: en hel uge, hvor vi har spot på bevægelse og sund mad.
- Samlinger med fagter- og rytmesange, sanglege og rytmik.
- Tour de Ådalen: cykelløb, hvor koordinering og balance er i spil. Cykelløb er et godt eksempel på et fælles tredje.

Det ideelle bevægelsesrum er det nære uderum. Vores legeplads er bevidst indrettet med mange forskellige redskaber, så barnet kan dagligt blive udfordret både grov- og finmotorisk, samt i et sansemæssigt miljø.

Dette foregår bl.a. ved:

- Gynger, der stimulerer de primære sanser
- Rullepølse

- Snurretop
- Rutchebane
- Gå på line bomme
- Cykler
- Klatretræer
- Duffehave
- Kuperet terræn

Børns kropslige erfaringer og kropsbevidsthed sker gennem deres sanser, og giver dem en positiv selvopfattelse.

Dette foregår bl.a. ved:

- massage
- Fodbad....kulde, varme.
- Yoga: hvor vi finder ind til kroppens kerne og finder roen i os selv.
- Mindfulness.

Vi voksne er fysisk aktive og udstråler selv engagement og glæde ved at udfolde os fysisk. Børnene imiterer os i disse situationer. Vi er omklædte i sportstøj, så vi også mærker bevægelsesfriheden.

Vi inddrager barnets perspektiv i arbejdet med Krop, sanser og bevægelse ved at:

Vi skaber deltagelsesmuligheder for alle børn på de forskellige udviklingstrin og øger derved motivationen for fysisk aktivitet hos alle børn.

Vi udstikker rammerne, vi iagttager og lytter til børnegruppens behov. Hvilket resulterer i, at vi udfører vores planlægning ud fra dette og følger børnenes spor.

Vi vægter processen højt, gør vores iagttagelser undervejs og skifter spor, hvis det er nødvendigt for at opnå de bedste optimale mål med aktiviteterne.

Krop, sanser og bevægelse indgår i samspil med de øvrige læreplanstemaer på følgende måde:

Sproglig udvikling:

Igennem vores temaer, sporgrupper og vores dagligdag hvor og når vi har fokus på kroppen, er vi også meget opmærksomme på sprogdelen. Har børnene forstået budskabet? Har børnene forstået vores kollektive beskeder?

Kulturel udvikling:

sang, sanglege og teater/drama hvor børnene eksperimenterer og øver sig i kulturelle processer.

Natur, ude liv og science:

Barnet skal opleve al slags vejr. Barnet skal opleve glæden ved at bruge sig selv i naturen. Barnet skal have fuld stimuli på alle sanser i naturen.

Social udvikling

Vi understøtter vores pædagogiske praksis, så børnene gør sig erfaringer med Social udvikling i forhold til krop, sanser og bevægelse ved at:

- Vi deler dem op i små hold, så børnene bedre kan overskue fællesskabet og derved bedre kan forholde sig til en ven.
- Vi igangsætter lege/ aktiviteter hvor vi har fokus på samarbejde børnene imellem. Herved styrkes fællesskabs følelsen.
- I vores SPOR gruppen, hvor vi arbejder på tværs af de to afdelinger, skaber vi relationer mellem alle børn i Ådalen: Her får børnene øje for hinanden, og nye venskaber opstår inden skolestart.
- Vi tilrettelægger fælleslege eks: alle min kyllinger kom hjem. Herved læres empati, hensynstagen samt spilleregler.
- Vi sikrer et værdiskabende og socialt udviklende miljø.
- Vi tillægger det stor værdi, at vi voksne også skal have det sjovt, når vi er sammen med børnene. Vi cykler, vi rutcher, vi kælker ...VI LEGER!

Vi inddrager barnets perspektiv i arbejdet med Social udvikling i forhold til krop, sanser og bevægelse ved at:

- Aktiviteterne er planlagte, så alle kan være med på deres præmisser.
- Vi tror på barnets evne, giver dem et lille skub ud over kanten, guider, støtter og griber!
- Vi igangsætter sociale fælles-lege.
- Vi iagttager og vurderer, hvad barnet har behov for.

Alsidig personlig udvikling

Børnene udvikler deres alsidig personlig udvikling gennem alle aktiviteter og læringsmiljøer i løbet af dagen. De voksne hjælper barnet til at deltage i aktiviteterne, blive hørt, få hjælp, støtte til at være sig selv, give udtryk for, hvad de tænker og føler og få tid og ro til at fordybe sig. Det pædagogiske læringsmiljø skal understøtte, at alle børn erfarer sig selv og hinanden, får tillid til egne potentialer og udvikler engagement, livsduelighed, gåpåmod og kompetencer til deltagelse.

Alle børn skal lære at:

- Kende eget selvværd samt anvende egen selv- og medbestemmelse på en konstruktiv måde
- Anvende egen nysgerrighed, interesser og gåpåmod.
- Kende og udtrykke egne grænser samt at kunne sætte grænser over for andre.
- Lege og kunne fordybe sig i leg samt udtrykke sig via leg.
- Indgå i en daglig og positiv kontakt til hinanden og de voksne

Vores pædagogiske læringsmiljø understøtter de to pædagogiske mål for temaet Alsidiq personlig udvikling ved:

- At der er plads og rum til at bevæge sig ude som inde. At det enkelte barn kommer, i fokus og opmuntres til at bruge sin egen krop. At endorfinerne bliver frigivet og barnet oplever harmoni, trivsel, indre glæde, øget selvværd og selvtillid.
- Vi lærer børnene at vente på tur.
- Vi tilrettelægger vores temaer, vores miljøer så børnenes fantasi og nysgerrighed kommer i højsæde.
- Vi anerkender det enkelte barn, ser det, hører det og ikke mindst vi spejler barnet

Natur, ude liv og science

I naturen skal børnene eksperimentere og gøre sig de første erfaringer med naturvidenskabelige tænke- og analysemåder. Der arbejdes med betydningen af bæredygtighed og samspillet mellem menneske, samfund og natur. Det pædagogiske læringsmiljø skal udvikle deres nysgerrighed og give dem lyst til at udforske naturen.

Alle børn skal lære at:

- Få et bredt kendskab til naturens indhold og potentiale for bæredygtighed.
- Opleve glæde ved at være i naturen, færdes i naturen, herunder at lege i naturen.
- Bruge sanserne i naturen (dufte, mærke, se, høre)
- Eksperimentere med naturens indhold i forbindelse med skabende æstetiske processer.
- Tænke i før-matematiske tilgange ved fx at tælle og kategorisere planter og dyr

Vores pædagogiske praksis understøtter, at børnene gør sig erfaringer med Natur, ude liv og science ved at:

- Vi er grundige i planlægning i forhold til hver enkelt børnegruppe.
- Fordeling af roller i gruppen de voksne imellem.
- Vi følger børnenes spor og vi har en plan.

- Vi skal være aktivt deltagende sammen med børnene.
- Vi voksne afstemmer vores forventninger til hinanden.
- Vi som voksne går forrest.
- Vi vil gerne at vores glæde ved naturen smitter børnene.

Vi inddrager barnets perspektiv i arbejdet med Natur, ude liv og science ved at:

- Vi følger barnets spor.
- Børnene sanser i læringen via naturen.
- Børnene skal udvikle respekt for naturen.
- Vi vil gerne følge årstidernes skiften.
- Børnene må gerne opleve og udvikle glæden ved at færdes i naturen.
- Børnene skal have mulighed for at udforske og lege i naturen.
- Børnene må gerne udvikle kendskab til naturen og naturfænomener.
- Børnene er inddraget i planlægning og udførelse af aktiviteter.
- Via samling og samtale med børnene inddrager vi dem.
- Før turen og efter turen snakker vi med børnene om aktiviteterne.
- Processen sammen med børnene er lige så vigtig som aktiviteten.

Natur, ude liv og science indgår i samspil med de øvrige læreplanstemaer ved at vi:

- Vi styrker børnenes motoriske evner og vestibulær sans på alle vores ture.
- Vi styrker børnenes udholdenhed og fællesskabsfølelse.
- Vi udvider vores sprogkendskab ved at sætte ord på og se, føle og opleve i naturen.
- Vi udvikler det sociale fællesskabet i gruppen.
- Vi styrker børnenes sprog ved at lytte, fortælle og undre os sammen.
- Vi udstiller vores fund for forældre og andre.
- Vi arbejder skabende og eksperimenterende sammen med børnene.

Social udvikling

Vores pædagogiske praksis understøtter, at børnene gør sig erfaringer med Social udvikling i natur, ude liv og science ved at

- Børnene skal tage hensyn til hinanden i gruppen. Vi voksne viser vejen.
- Børnene lærer at vente på tur.
- Børnene udvikler venskaber i gruppen og på tværs af de to afdelinger.
- Børnene udfordres ud over de kendte relationer og rammer i egen afdeling.
- Børnene udvikler nye venskaber.
- Børnenes relationer til de voksne udvikles.

Vi inddrager barnets perspektiv i arbejdet med Social udvikling i Natur, ude liv og science ved at:

- Vi styrker børnenes relationer på tværs af de to afdelinger.
- Vi synliggør børnenes relationer for forældrene ved hjælp af billeder og dagbøger.
- Vi har fokus på hvad der lykkes og er godt for børnene i sociale sammenhænge.
- Børnene mærker hvordan voksne og andre børn kan udfordre dem selv.
- Nye ideer og nye lege udvikles i det sociale fællesskab.

Alsidig personlig udvikling

Vi understøtter de to pædagogiske mål i vores pædagogiske læringsmiljø for temaet Alsidige personlige udvikling ved at:

- Vores læringsmiljø udvikler børnenes selvværd.
- Vi giver børnene plads til at udforske nye læringsmiljøer i deres eget tempo.
- Vi stiller os selv til rådighed med viden og børnene styrkes i at deres initiativ er vigtigt.
- Vi sætter ord på børnene og derved styrker vi børnenes selvregistrering og dermed deres selvværd.
- Vi italesætter gruppens grænser og børnenes grænser over for hinanden.

BØRNE OG LÆRINGSMILJØ – Inddragelse af lokalsamfundet

Børnesyn, Dannelse og børneperspektiv:

Indretning af rum både fysisk, psykisk og æstetisk har stor betydning for at læreprocesser kan ske, og hvilke læreprocesser der indbydes til.

”Tilrettelæggelse” af børnelivet skal ikke blot ske ud fra et barneperspektiv. Det skal være en vekselvirkning mellem barnets/børnenes spor og det de voksne i Børnehuset Ådalen har på hjerte.

De fysiske, psykiske og æstetiske rammer

Rammerne har stor betydning for vores måde at agere på. Børnene skal kunne aflæse, hvad det er de voksne i Ådalen vil med Toftebos og Valhallas rum.

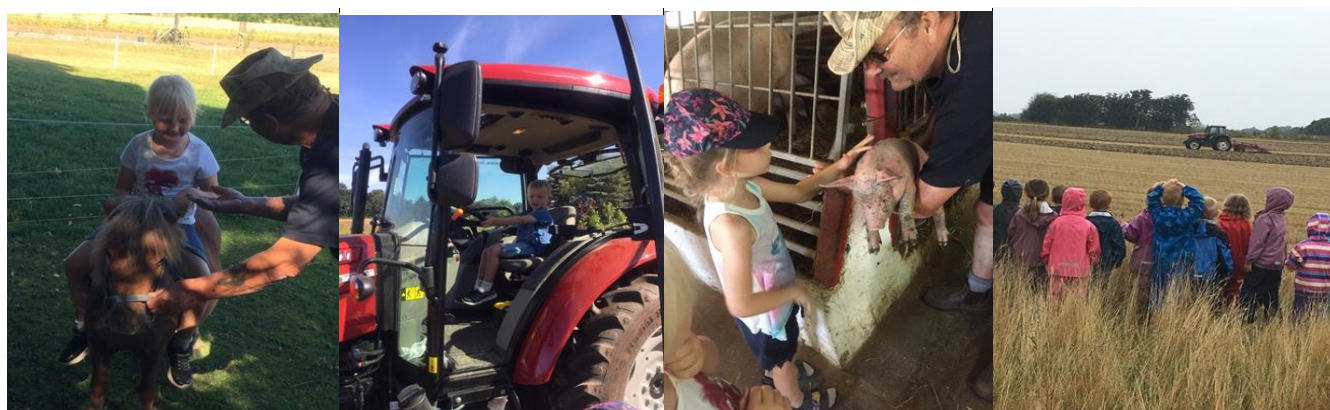
Børnene skal have indflydelse på brugen af rummene og fylde dem ud på deres måde.

Følgende værdier skal være fælles og bærende i Børnehuset Ådalen:

- Det skal være for børn
- Det skal være funktionelt (hvert rum har sin funktion og skal signalisere det)
- Der skal være smukke steder
- Der skal være forundringssteder, der pirrer børnenes nysgerrighed
- Det skal signalisere hygge og hjemmelighed
- Der skal være foranderlighed
- Der skal være sanseudfordring
- Der skal være mange små legerum i de store rum
- Der skal være plads til ro og fordybelse
- Der skal være forskel på inde rum og uderum og brugen af disse
- Materialer skal være tilgængelige også for børnene

- De fysiske rammer ændrer sig hele tiden, og der tilbydes børnene nye materialer, genstande og fortællinger, som kan give dem nye redskaber til fortolkninger, så de kan rekonstruere erfaringer på stadig nye måder.
- Børnemiljøet skabes som udgangspunkt af den gensidige påvirkning, som finder sted mellem børnene og omgivelserne, hvor forudsætningerne for børns trivsel, udvikling, læring og dannelse hænger uløseligt sammen med det miljø, som børnene tilbydes inde i og uden for institutionerne.
- Derfor inddrager vi i Børnehuset Ådalen også lokalsamfundet som en del af læringsmiljøet for børnene. Vi tager på ture til skov, eng, åer, marker og besøger lokale gårde/landmænd, ældrecenteret Svinget i Viuf. Vi benytter Kirken, Brugsen, Hallen og sportspladsen og samarbejder med borgerforeningen og Alminde/Viuf fællesskole.

Børnemiljøet vurderes i et børneperspektiv

Det pædagogiske læringsmiljø skal altid tilrettelægges, så det inddrager hensynet til børnenes perspektiv og deltagelse, børnefællesskabet, børnegruppens sammensætning og børnenes forskellige forudsætninger (Dagtilbudslovens § 8, stk. 3)

Børnemiljøet skal vurderes i et børneperspektiv, og børns oplevelser af børnemiljøet skal inddrages under hensyntagen til børnenes alder og modenhed (Dagtilbudslovens § 8, stk. 7)

Børnehuset Ådalen har sammen med Kolding Kommunes andre daginstitutioner, dagpleje og skoler arbejdet med LSP, som blandt andet tager udgangspunkt i det psykiske børnemiljø. Her er det bl.a. barnets trivsel, barnets relation barn – barn og barnets relation barn – voksen der

spørger ind til. De 4 – 6 årige børn udtaler sig her med ” egen stemme ” om deres forhold til de voksne og til de andre børn i Børnehuset Ådalen.

De rammer/legemiljøer børnene i Børnehuset Ådalen bevæger sig i, skal de have størst mulighed for at præge selv.

Danmarks Evaluerings Institut har identificeret 7 metoder til arbejdet med børneperspektiver. I Børnehuset Ådalen har vi ladet os inspirere af disse.

I Ådalen har vi valgt 2 af metoderne, fordi vi ønsker at tage hensyn til børnenes alder og funktionsniveau.

Rundvisning med barnet som guide:

De største børn i Ådalen viser rundt indenfor og på legepladsen. Her fortæller barnet om steder, der er mest betydningsfuldt for ham eller hende. Den voksne spørger evt. ind til barnets oplevelser undervejs. For eksempel:

- Hvor kan du/I bedst lide at lege?
- Hvad kan du/I bedst lide at lege?
- Hvem kan du/I bedst lide at lege med?

Metoden giver nye indsigter i barnets blik på de fysiske rammer.

Registrering af barnets brug af rum:

I Ådalen registrerer vi de mindste børns (de 3 årige) bevægelsesrute indenfor og på legepladsen. Vi observerer og noterer gerne med tidsintervaller, hvor barnet rent fysisk befinder sig og bevæger sig hen, hvad det gør, med hvem og med hvilke ting. Det giver et nøgternt indblik i, hvilke steder barnet kommer og ikke kommer. Her bliver det synligt, hvilke mønstre der er i barnets bevægelser, og det bliver mere klart, hvad der er betydningsfuldt for barnet.

Samarbejde med forældre om børns læring

Vi vægter et tillidsfuldt, åbent og respektfuldt forældresamarbejde

Forældrene er vores vigtigste samarbejdspartnere. Forældrene er dem, som er eksperter på eget barn

Et godt forældresamarbejde opnås og kendetegnes ved en gensidig tillid og respekt.

Tillid mellem personale og forældre er vigtigt, da det skaber grundlaget for, at forældre deler relevant viden og evt. bekymring med os. Tillid og respekt gør også den svære samtale lettere.

Det er vigtigt at være opmærksom på at tillid og respekt opstår allerede ved den første samtale

Der afholdes opstartssamtaler inden barnet starter i Ådalen, her orienteres forældrene om dagligdagen, velkomstfolderen gennemgås og gensidige forventninger drøftes.

Bestyrelsen har udarbejdet en folder om social inklusion, den ligger på hjemmesiden og udleveres sammen med velkomstfolderen til nye forældre.

Barnets trivsel, udvikling, læring og dannelse er et fælles ansvar mellem forældre og personale, vi skal i samarbejde give barnet de bedste muligheder for et godt børneliv i Børnehuset Ådalen

En forældre udtaler følgende:

"Det gode børneliv i Børnehuset Ådalen, handler for mig om, at der er plads og rum til det enkelte barn. At barnet individuelt og i grupper med andre bliver mødt empatisk af omsorgsfulde voksne, der tager hånd om dem og giver dem tryghed. Der skal skabes muligheder for at børnene kan udfolde sig i forskellige arenaer og at de bliver mødt i det de er optaget af i nuet. Det gode børneliv handler primært om, at barnet føler sig trygt og udvikler sig positivt.

Social inklusion i Børnehuset Ådalen: Det er mit håb, at den institution mit barn færdes i, har fokus på social inklusion, forstået som rummeligheden i forhold til, at der er plads til alle typer af børn. Hvert enkelt barn har i perioder behov for ekstra omsorg og støtte og der skal være mulighed for at det behov kan tilgodeses og imødekommes af de voksne i institutionen. Derudover har vi som forældre også et ansvar i forhold til at videregive nogle værdier til vores børn, der signalerer, at der skal være plads til alle børn. Vi skal især være påpasselige med, hvordan vi taler om andre, mens vores børn hører på det.

Det gode inkluderende børnemiljø handler for mig om, at hver enkelt barn i institutionen har en følelse af, at høre til og blive valgt til i forskellige sammenhænge.

Som forældre har vi endvidere et ansvar i forhold til at tale med vores børn om andre børns reaktioner og give dem nogle konstruktive handlemuligheder. (Fx hvis et andet barn altid driller eller lignende). Vi skal være gode rollemodeller for vores børn og lære dem at se tingene fra andre perspektiver og ikke altid kun ud fra ens egen næsetip."

Der afholdes forældresamtaler efter de 3 første mdr. barnet har gået i børnehaven.

Der indkaldes efter behov til "bekymringssamtale" Forældrene kan også selv bede om en samtale.

Vi prioriterer den daglige forældrekontakt, hvor vi kommunikerer om stort og småt i forhold til barnets trivsel og udvikling, ud over det opfordres forældrene til dagligt at følge med på Intra, hvor hverdagens pædagogiske aktiviteter dokumenteres i form af info og billeder.

Forældrene er løbende orienteret om deres barns trivsel og udvikling.

Forældrene opfordres til så meget som muligt at deltage i deres barns hverdag i institutionen samt til at deltage i forældre møder med oplæg og orientering om Det pædagogiske arbejde i Ådalen(Årshjul) set i forhold til Den nye dagtilbudslov, den styrkede læreplan og læringsledelse.

Medarbejderne skal bruge et fagligt, velfunderet sprog i deres kommunikation med forældre og eksterne samarbejdspartnere.

Der afholdes fællesarrangementer:

- Forældre Kaffe 4x årligt: forældre, børn og søskende.
- Sommerfest, Ådalen i gamle dage: Forældre og børn.
- Legepladsdag: forældre, børn og søskende
- Bedsteforældredag: Bedsteforældre og børn.
- Julemorgen kaffe: Forældre og børn.
- Afskedsfest for vikingerne: Forældre og børn.
- Afskedsfest GLO: Forældre og børn.
- Lucia: Forældre, børn og ældrecenter.

Børn i udsatte positioner.

Som det fremgår af vores læreplan har vi i vores daglige pædagogiske arbejde øje på det enkelte barn, både som enkelt individ men også i gruppesammenhæng. Vores pædagogiske læringsmiljøer tager højde for, at alle vores børn har lige muligheder for at trives og udvikle sig uanset social baggrund.

Vi lægger i Ådalen vægt på, at vi sikrer kvalitet i indsatsen overfor udsatte børn gennem tidlig forebyggende indsats, samt gennem et konstruktivt tværfagligt samarbejde.

Det er vigtigt at vores børn, hver dag mødes af betydningsfulde voksne, voksne der ser, hører og anerkender barnet. I dette daglige møde med barnet udviser barnet/børnene dagligt signaler, der kan være med til at identificere, hvorledes de trives. Barnets signaler skal altid ses i den kontekst barnet befinder sig i, der er ikke nogen facitliste/tjekliste.

For at komme nærmere en identifikation af, hvor udsat barnet er, kan det være hjælpsomt også at se på forældrenes signaler. Det er et samlet billede, der er afgørende for, hvor på børnelinealen barnets udsathed placeres og det er igen vigtigt at se i den kontekst forældrene optræder i.

Børnelinealen:

Børnelinealen er et praktisk og overskueligt redskab, der giver det pædagogiske personale et vejledende skøn over barnets situation.

Det bruges især, hvis der er trivselsmæssige bekymringer.

Mulig indsats i den tidlige og forbyggende indsats:

- Tilbud i eget regi, specialpædagog, ressourcepædagog.
- Pædagogisk psykologisk rådgivning (pædagogisk forum, udredning af barnet, råd og vejledning)
- Treparts møder (kategori 2)
- Henvielse af forældre til forebyggende tilbud.
- "De utrolige år".
- Åben anonym rådgivning.
- Socialrådgiver i dagtilbud.

Yderligere hjælp kan hentes ved socialrådgiver i dagtilbud.

For en anonym drøftelse af sager, hvori der er bekymring for barnet samt hvilke handlemuligheder der er for os, forældre og børn, kan vi samarbejde med socialrådgiver i dagtilbud.

Sammenhæng til GLO/børnehaveklassen.

- Der udarbejdes hvert år et årshjul mellem Alminde/Viuf fællesskole og Børnehuset Ådalen. Årshjulet tager udgangspunkt i den aktuelle børnesammenætning og antal børn der skal i glidende overgang. Årshjulet evalueres hvert år, med mulige ændringer til følge.
- Vi har i Ådalen og Almin/Viuf fællesskole et tæt samarbejde omkring vores kommende skolebørn.
- Det sidste halve år inden vores kommende GLO børn skal starte i skolen har vi mulighed for at låne børnehaveklassens klasseværelser en gang om ugen. Det er med til, at vores børn lærer skolen, dens omgivelser og personale at kende, det giver børnene en tryghed og genkendelighed til når de skal starte i GLO.

- Vi oplever et tæt samarbejde med PPR, som er en god sparingspartner i forhold til særlige tiltag og handleplaner, det både i forhold til det enkelte barn og børnegruppen.
- PPR deltager i overlevering af børn med særlige pædagogiske behov og tiltag, det er med til, at der opleves en rød tråd fra børnehaveliv til skoleliv, og herved kan særlige tiltag f.eks. effektueres fra barnets skolestart.
- Der følger 2 pædagoger med i GLO, en fra hver afdeling.
- De pædagoger, der følger med i GLO er de pædagoger, der arbejdede med de kommende skolebørn i børnehaven.
- Der afholdes fælles møder mellem leder af børnehaven, indskolingslederen, det pædagogiske personale, der er med i GLO og børnehaveklassepædagogerne. Her evalueres sidste års GLO forløb og der udarbejdet en handleplan til det kommende års GLO. Med udgangspunkt i de kommede skolebørn.
- Der aftales bla. hvilke pædagogiske tiltag, der kan/ skal være særlig fokus på i forhold til Den styrkede læreplan. Det, der kendetegner samarbejdet, udspringer i en respekt for pædagogernes faglighed.
- Der afholdes forberedende møder, hvor pædagogerne i samarbejde udfylder den pædagogiske rammen for arbejdet med børnene. Således der bakkes mest muligt op omkring børnene og deres skolestart og at der er en rød tråd mellem det pædagogiske arbejdet i børnehaven til det pædagogiske arbejdet i GLO

- Der bliver i Ådalen lavet kompetencehjul på de kommende skolebørn i udsatte positioner og på børn med særlige behov.
- Kompetencehjulet udarbejdes sidst i oktober og der arbejdes med handleplanerne i børnehaven frem til børnene skal starte i GLO. Vi er ofte i dialog med PPR. Som er en god sparingspartner i forhold til handleplaner og pædagogiske tiltag.
- Materialet bruges ved overlevering af børnene ved et overleveringsmøde på skolen. Der er efterfølgende mulighed for at der på skolen kan arbejdes videre med handleplanerne.
- Til internt brug udarbejdes et gruppekompetencehjul på vores kommende GLO børn, lige som vi i Ådalen stadig udarbejder en SPU Test på hvert enkelt barn.

Opstart og overgange - Skoleudsættelser

Procedure for skoleudsættelser.

- Der udarbejdes et kompetencehjul for det enkelte barn, hvis der er tvivl om, hvorvidt barnet er klar til at starte i skole.
- Der laves en SPU test på alle børn.
- Forældrene orientere om kompetencehjulet og SPU Testen og om børnehavens forslag til skoleudsættelse og begrundelsen her for.

- Der udfærdiges et skema med børnehavens kommentar i forhold til skoleudsættelse, dette kommentere forældrene og skemaet sendes til BUAF Hvor afgørelsen træffes.

Kriterier som ligger til grund for, at et barn indstilles til skoleudsættelse.

- Kriterierne er individuelle, barnets sociale og følelsesmæssige udvikling vægter stort i beslutningen om en evt. ansøgning om skoleudsættelse.
- I beslutningen drøftes det også om barnet vil have gavn af at blive et år mere i børnehaven.

Hvem involveres i beslutningen, om at anbefale en skoleudsættelse?

- De involveret er forældre, pædagoger, PPR kan også være ind over.
- Det er i sidste ende en forældrebeslutning.

Til at afdække om et barn skal indstilles til skoleudsættelse bruges følgende redskaber.

- Vi bruger kompetencehjulet,
- Vi bruger SPU test.
- De løbende evalueringer af det enkelte barn og børnegruppen.

- Når der er ansøgt om skoleudsættelse orienteres skolen om, hvor mange der er søgt skoleudsættelse på.
- På et overleveringsmøde i januar drøftes det om barnet udvikler sig i en retning, så barnet alligevel er klar til at starte i skole. Der orienteres om de handleplaner der er igangsat i forhold til evt. skolestart.

- Der udarbejdes handleplaner og div. tiltag i forhold de børn, der skoleudsættes.
- Der følges løbende op på de tiltag/handleplan, der bliver iværksat.
- Forældrene inddrages løbende, så der bliver en rød tråd fra børnehave til hjem, så det bliver en fælles opgave, at styrke barnets trivsel og udvikling.
- Der tages højde for barnets trivsel, læring og udvikling i vores Sporgrupper, Vikingegruppen og skolegruppen, her planlægges de enkelte grupper deres program efter børnenes alder og udvikling og udfordringer.
- I grupperne evalueres forløbet og børnene inden børnene går til en anden gruppe, hvor der tages hensyn til det enkeltes barn og gruppens trivsel, læring og udvikling. På den måde er der løbende fokus på det enkelte barn som enkelt person men også i gruppe sammenhæng.

Med udgangspunkt i den styrkede læreplan er her et eksempel på et program for kommende GLO børn

Program for skolegruppen

- 07/10: Intro til skolegruppen. Lave mapper og billeder.
- 14/10: Efterårsferie
- 21/10: Opgaver i skolegruppen. Turtagning, bogstaver og historiefortælling
- 28/10: Lanterner i skolegruppen. Turtagning, bogstaver og historiefortælling
(Tema: "Halloween, lanterner" Læreplanstema: Kultur, æstetik og fællesskab, kommunikation og sprog, social udvikling)
- 4/11: Halloween i skolegruppen. Turtagning, bogstaver og historiefortælling
(Tema: "Halloween, lanterner" Læreplanstema: Kultur, æstetik og fællesskab, kommunikation og sprog, social udvikling)
- 11/11: Historietema i skolegruppen. (Koldinghus)
- 18/11: Historietema i skolegruppen. (Rådhuset, staldgården)
- 25/11: Historietema i skolegruppen. (Drengeskolen, pigeskolen)
- 2/12: Jul i den gamle skole (Historiefortælling fra gamle dage)
- 9/12: Landbrugs tema: Vi tager på tur til Bondemand Peter
- 16/12: Vi tegner og fortæller fra bondegårdsbesøget.
- 23/12: Juleferie
- 6/1: Opgaver i skolegruppen. (begreber, farver og former)
- 13/1: Opgaver i skolegruppen. (begreber, farver og former)
- 20/1: Opgaver i skolegruppen. (begreber, farver og former)

27/1:	(Tema: "Fortæl så ørene falder af" Læreplanstema: Kommunikation og sprog, social udvikling, Alsidig personlig udvikling) Trafiklære på stuen. Øve til gå prøven
3/2:	(Tema: "Fortæl så ørene falder af" Læreplanstema: Kommunikation og sprog, social udvikling, Alsidig personlig udvikling) Trafiklære på stuen. Øve til gå prøven.
10/2:	Gå prøve i Almind
17/2:	Vinterferie
24/2:	Klar dig selv og hjælp andre. Tema: "Hop i malerbøtten". Læreplanstema: Kultur, æstetik og fællesskab, kommunikation og sprog, social udvikling)
3/3:	Klar dig selv og hjælp andre Tema: "Hop i malerbøtten". Læreplanstema: Kultur, æstetik og fællesskab, kommunikation og sprog, social udvikling)
10/3:	Tema om sund kost
17/3:	Tema om sund kost
24/3:	Tema om sund kost. Vi laver bål mad
31/3:	Afslutning med Skolegruppen

Status på Ådalens evalueringskultur.

- Vi har i Ådalen fokus på at fremme børns trivsel, læring, udvikling og dannelse gennem trygge, udviklende og pædagogiske læringsmiljøer.
- Vi arbejder i Ådalen med faste temaer, der tager udgangspunkt i den styrkede læreplan.
- Vi arbejder i sporgrupper på tværs af de to afdelinger, arbejdet i sporgrupperne tager udgangspunkt i den styrkede læreplan.
- I hvert spor er der udarbejdet en teamcharter, som er et levende dokument, der evalueres og justeres i forhold til børnesammensætningen.
- Der er udarbejdet et årshjul for ovennævnte, disse læringsmiljøer evalueres og dokumenteres ved overgang til et nyt tema og sporgruppe. Årshjulet er synligt for forældrene.

Vi bruger følgende evalueringmetoder til at forbedre kvaliteten?

Kompetencehjulet anvendes til:

- Det enkelte barn med særlig behov.
- Indstillinger til PPR.
- Gruppeevaluering i vores skolegruppe/Vikingegruppe.

Sammenhængscirklen anvendes til:

- Arbejdet med Læringsledelse
- Vi bruger pædagogisk analyse i forhold til at analyserer et barns eller en gruppes, det være en børnegruppe eller personalegruppes udfordringer.
- Vi oplever at pædagogisk analyse er et rigtig godt analyse- og refleksionsredskab.

Smttemodel anvendes til:

- Evaluering af div. Temaer og arbejdet i vores sporgrupper.

SPU.

- Anvendes i forhold til kommende skolebørn.

Ledelsen udarbejder hvert år en kvalitetsrapport, der beskriver et tilbageblik på det år, der er gået og på hvad, der skal være fokus på i det forløbende år.

Kvalitetsrapporten evalueres og kommenteres af de pædagogiske konsulenter fra BUAF.